

'T PAVILJOEN

LPS basisonderwijs & kinderopvang

Locatie specifiek pedagogisch beleidsplan

Kinderdagopvang 't Paviljoen en peuteropvang 't Paviljoen

2026

INHOUD

1	INLEIDING	3
1.1	Doelstelling van LPS-Kinderopvang	3
1.2	Pijlers LPS Kinderopvang	3
1.3	Visie LPS-Kinderopvang	4
1.4	Pedagogische visie.....	4
2	PEDAGOGISCH BELEID.....	6
2.1	Pedagogisch beleid Kinderdagopvang en peuteropvang.....	6
2.2	Emotionele veiligheid.....	6
2.3	Mentorschap	7
2.4	Persoonlijke ontwikkeling van het kind	8
2.5	Sociale competenties van het kind	8
2.6	Waarden en normen	8
3	HET PEDAGOGISCH KLIMAAT	9
3.1	Leren wie je bent.....	9
3.2	Pedagogische houding naar de kinderen toe.....	9
3.3	Individuele ontplooiingsmogelijkheden van het kind	11
4	PEDAGOGISCHE PRAKTIJK	12
4.1	We doen het samen	12
4.2	Het begeleiden van de ontwikkeling van kinderen	12
4.3	Volgen van de ontwikkeling van kinderen	15
4.4	Voorschoolse educatie	16
5	PERSONEEL EN GROEPEN.....	22
5.1	Opvang in groepen	22
5.2	Beleid afname extra dagen	26
5.3	De pedagogisch medewerkers	26
6	VEILIGHEID EN GEZONDHEID	29
6.1	Gezond & gelukkig.....	29
6.2	Veiligheid en gezondheid	29
6.3	Het vierogenprincipe.....	29
6.4	Achterwachtregeling	30
6.5	Meldcode kindermishandeling.....	30
6.6	Kinder EHBO	30
7	ACCOMMODATIE	31
7.1	Ruimte om te groeien	31
7.2	Rijke speelleeromgeving	31
8	OUDERRECHT	33
8.1	Informatie-uitwisseling	33
8.2	De Oudercommissie	33
8.3	Klachtenregeling.....	34

1 INLEIDING

1.1 Doelstelling van LPS-Kinderopvang

LPS-Kinderopvang staat voor professionele kinderopvang voor kinderen van 0 tot 13 jaar. LPS-Kinderopvang biedt kinderdagopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang aan.

Het bieden van kwalitatief goede kinderopvang vergt een professionele instelling.

LPS-Kinderopvang werkt voortdurend aan de handhaving en verbetering van die instelling en streeft op alle gebieden naar kwaliteit. Dit geldt voor alle vormen opvang die zij aanbiedt en geldt zowel voor de locatie waar de kinderen verblijven als voor het personeel.

1.2 Pijlers LPS Kinderopvang

Voor borging van de kwaliteit en eenduidigheid van LPS Kinderopvang vormen 4 pijlers onze leidraad.

Alle LPS Kinderopvanglocaties en pedagogisch medewerkers werken volgens dezelfde algemene pedagogische visie om overal gelijkwaardige kwaliteit te leveren. Natuurlijk brengt iedere locatie haar eigen accenten hierin aan, afhankelijk van de eigen visie, de wijk en de doelgroep die zij de locatie bedient.

De algemene pedagogische visie van LPS Kinderopvang zijn gevat in 4 pijlers, die tot uiting komen en zichtbaar zijn op alle locaties en die sterk verbonden zijn met het Koersplan en de besturingsfilosofie van LPS. De pijlers LPS Kinderopvang zijn:

- We doen het samen
- Leren wie je bent
- Gezond & gelukkig
- Ruimte om te groeien

Deze pijlers vormen het fundament waarop ons pedagogisch beleid vormgegeven wordt.

De pijlers

1.3 Visie LPS-Kinderopvang

Het kindbeeld

Ieder kind is uniek, heeft een eigen karakter en eigen mogelijkheden. De manier waarop een kind zich ontplooit en het tempo waarop dit gebeurt, zijn mede afhankelijk van de omgeving van het kind, de mensen en de wereld om hem heen. Om zich te kunnen ontwikkelen, heeft een kind zowel veiligheid als uitdaging nodig. Deze veiligheid zoekt het bij mensen om hem heen: opvoeders, broertjes en zusjes, vriendjes. Het kind wil zich door deze personen geaccepteerd voelen. Ook de letterlijke omgeving (zijn kamer, huis, groepsruimte, kindercentrum) is van belang voor het gevoel van veiligheid. Een kind kan zich pas ontplooien als het zich veilig en geborgen voelt. Een kind heeft ook een enorme drang om zijn omgeving te onderzoeken, te ervaren en te ontdekken. Soms doet hij dit alleen, maar veel vaker samen met anderen: opvoeders, broertjes, zusjes en vriendjes.

Kinderen zijn van nature ondernemend. Ze zijn ontdekkingsreizigers, die zelf hun leerproces vormgeven. Hiertoe hebben ze ruimte nodig. Kinderen willen invloed uitoefenen op hun omgeving, dingen voor elkaar krijgen. Als dit lukt, ontwikkelen ze zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld.

De maatschappelijk/pedagogische positie van kinderopvang

De maatschappelijk/pedagogische opdracht van de kinderopvang vormt samen met die van het gezin, het onderwijs en andere participanten een sluitend systeem van maatschappelijke zorg voor de opvoeding van kinderen. Gezin, onderwijs en kinderopvang moeten allen vanuit hun eigen pedagogische en maatschappelijke opdracht voldoen aan de vier basisbehoeften van kinderen:

- Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid.
- Het bieden van mogelijkheden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties.
- Het bieden van mogelijkheden tot het ontwikkelen van sociale competenties.
- Het voorleven van waarden en normen en begeleiding geven bij het zich eigen maken van waarden en normen.

Kinderopvang heeft een taak en functie in het faciliteren en ondersteunen van gezinnen in hun opvoedende taak en het doorbreken van het opvoedingsisolement waarin ouders kunnen verkeren. Kinderopvang is bij uitstek de plaats waar kinderen leren wie zij zijn (in de context van de groep, leefgemeenschap, samenleving) en zich in vrijheid en in hun eigen tempo kunnen ontwikkelen, waarbij het plezier bovenaan staat. Dit veronderstelt dat de kinderopvang - evenals het gezin en het onderwijs - een plaats is waar kinderen veilige en vertrouwde relaties kunnen aangaan. Onder begeleiding van de pedagogisch medewerkers, leren kinderen spelenderwijs communicatieve en sociale vaardigheden en krijgen kinderen inzicht in de materiële wereld en in de gedeelde geestelijke wereld van gevoelens en gedachten, maatschappelijke en intermenselijke normen en waarden.

1.4 Pedagogische visie

Iedere opvanglocatie heeft een eigen pedagogische visie. Daar waar de opvang plaatsvindt binnen een Brede School of IKC is er sprake van een gezamenlijke pedagogische visie.

Op onze locatie zijn kinderdagopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang gehuisvest in hetzelfde gebouw als de basisschool. Onze gezamenlijke missie en visie staan hieronder beschreven:

Missie – wat is de duurzame opdracht van onze locatie?

De kinderen de wereld leren begrijpen en een waardevolle wereldburger worden.

Visie – wat willen wij als basisonderwijs en kinderopvang in de toekomst bereiken?

Op 't Paviljoen vergroten we de betrokkenheid en nieuwsgierigheid in een rijke, uitdagende, doelgerichte en betekenisvolle leeromgeving, waarin iedereen zich prettig voelt. Wij zien spel als de levensbehoefte van (jonge) kinderen waardoor ze tot ontwikkeling komen. Naarmate de kinderen ouder worden, verschuiven we dit meer richting onderzoekend leren. Wij bieden de kinderen een vaste basis aan kennis en vaardigheden waarmee ze vakoverstijgend leren denken en werken. We stimuleren de autonomie van kinderen, zodat hun talenten en persoonlijkheid tot hun recht komen. Een sterke samenwerking tussen kinderen, ouders en medewerkers vinden wij hierbij van essentieel belang.

Kernwaarden; Open-Betrokken-Samen-Eigenheid-Vertrouwen-Ontdekken.

2 PEDAGOGISCH BELEID

2.1 Pedagogisch beleid Kinderdagopvang en peuteropvang

Onze pedagogische visie is afgeleid van de vier opvoedingsdoelen van prof. Dr. J.A.M. Riksen-Walraven.

De vier opvoedingsdoelen (competenties) zijn:

1. Het bieden van emotionele veiligheid
2. Ontwikkelen van persoonlijke competenties
3. Ontwikkelen van sociale competenties
4. Eigen maken van normen en waarden

2.2 Emotionele veiligheid

Hieronder verstaan wij de mate waarin het kind zich voldoende veilig en vertrouwd voelt om zich te kunnen ontwikkelen. Wij zorgen dat het kind zich geborgen voelt. Er wordt zoveel mogelijk met dezelfde vaste pedagogisch medewerkers gewerkt zodat een vertrouwensband kan ontstaan. Het volgen van een vaste dagindeling biedt houvast. Ook hieraan ontleent uw kind een gevoel van veiligheid. Het streven naar geborgenheid vindt u terug in de inrichting van de groepsruimte; deze straalt gezelligheid en warmte uit.

Wenbeleid nieuwe kinderen

Je kind toevertrouwen aan anderen, die in het begin toch vreemden zijn, is een hele stap voor ouders. Het is erg belangrijk dat het gewenningsproces goed verloopt, zodat er een vertrouwensrelatie kan ontstaan tussen ouder, pedagogisch medewerker en kind.

Eerst krijgen de ouders een informatiegesprek over de kinderdagopvang, de peuteropvang en de organisatie; hierbij krijgen zij ook een rondleiding. Daarna volgt het intakegesprek, waarbij we proberen zoveel mogelijk informatie te verzamelen over het kind zoals de gewoontes van het kind op het gebied van eten, spelen, slapen, knuffelen en of er bijzonderheden zijn op het gebied van gezondheid en verzorging. Vervolgens worden er afspraken gemaakt over het verloop van de wenperiode.

Binnen IKC t Paviljoen worden tijdens de intakegesprekken ook wendagen afgesproken met de ouders. De oefenperiode is 1 à 2 keer.

Vervolgens worden er afspraken gemaakt over het verloop van de wenperiode. Tevens wordt er een datum en een tijdstip afgesproken waarop het kind komt oefenen. Tijdens de eerste keer oefenen komen ouder en kind samen naar de dagopvang.

De pedagogisch medewerkers, ouder en kind krijgen de kans om wat uitgebreider kennis te maken met elkaar. De ouders krijgen een indruk hoe het eraan toe gaat in de groep en kunnen rustig alles in zich opnemen.

Vaak gaat de ouder voor een korte tijd weg. Het is erg belangrijk dat de ouder niet stiekem vertrekt, maar afscheid neemt van het kind. Tijdens de tweede keer oefenen blijft de ouder niet zo lang meer bij het kind. Er wordt weer afscheid genomen, waarbij één pedagogisch medewerker zich over het kind ontfermt, het troost wanneer nodig en eventueel afleidt. Het kind draait zoveel mogelijk het gewone programma mee, maar krijgt natuurlijk extra aandacht. Wanneer het kind weer opgehaald wordt, krijgen de ouders uitgebreid verslag.

Mocht het afscheid nemen werkelijk problemen opleveren, kan er in overleg met de pedagogisch medewerker een afbouwperiode afgesproken worden. De pedagogisch medewerker heeft hierin een beslissende stem. Wanneer een kind echt nog niet kan wennen, wordt het kind op de wachtlijst teruggeplaatst. De pedagogisch medewerker spreekt met de ouder af wanneer zij contact opneemt. Het kind wordt dan met voorrang geplaatst.

De mentor van het kind begeleidt het kind tijdens de wenperiode en doet uitgebreid mondeling verslag naar ouders. De pedagogisch medewerkers zorgen voor een goed, warm contact met ouders.

Als kinderen 2 jaar worden maken ze de overstap naar de volgende groep. De pedagogisch medewerkers bekijken of kinderen op de “overstapleeftijd” er ook echt aan toe zijn om naar de volgende groep te gaan. Soms zijn er goede redenen om de overstap te vervroegen of te verlaten, bijvoorbeeld als het kind er sociaal-emotioneel nog niet aan toe is. Ouders worden hiervan op de hoogte gesteld. Ook moet er bij de planning rekening gehouden worden met de maximale groepsgrootte. De overgang naar de volgende groep vindt voor kinderen geleidelijk plaats doordat ze eerst een aantal keren gaan oefenen. De pedagogisch medewerker draagt relevante informatie over het kind over aan de nieuwe groep zodat er een soepele overgang kan plaats vinden en het kind zich snel thuis voelt in de nieuwe groep.

2.3 Mentorschap

Binnen LPS-Kinderopvang wordt aan elk kind een mentor toegewezen. Binnen het team wordt afgesproken wie de mentor van het nieuwe kind wordt. Deze mentor werkt op de groep waar het kind geplaatst is. Deze mentor neemt telefonisch contact op met de ouders om zich voor te stellen en hen uit te nodigen voor een intakegesprek. Als de mentor tussentijds wijzigt wordt dit ook aan ouder en kind mondeling kenbaar gemaakt. Ook wordt de mentor gewijzigd in KidsKconnect.

De taken van de mentor zijn:

- Eerste aanspreekpunt voor ouders en kind
- Houden van intakegesprek met ouders en kind
- Houdt ouders op de hoogte van gewenning kind
- Nodigt de ouders uit voor een evaluatiegesprek na de gewenning
- Volgt het welbevinden en de ontwikkeling van het kind
- Houdt 2 keer per jaar oudergesprek
- Draagt zorg voor kinddossier (mentormap)
- Heeft met ouders eindgesprek bij beëindiging opvang/overgang volgende groep

Tijdens het intakegesprek wordt mondeling aan ouders verteld wie de mentor van hun kind is. In het ouderportaal KidsKconnect zien ouders ook wie de mentor van hun kind is. Aan het kind wordt tijdens de wenperiode kenbaar gemaakt wie de mentor is. Bij jonge kinderen gebeurt dit door veel extra aandacht aan het mentorkind te besteden, waardoor het kind voelt wie de mentor is; naarmate kinderen ouder worden, wordt er tijdens de wenaafspraak verteld bij wie het kind terecht kan als er iets is. Uiteraard kan het kind ook altijd bij de overige vaste pedagogisch medewerkers terecht. Op de groepen wordt tevens d.m.v. foto's visueel gemaakt wie de mentor is van het kind. Bij wijziging van mentor worden de ouders mondeling geïnformeerd. Deze wijziging wordt vervolgens verwerkt in het ouderportaal KidsKconnect.

2.4 Persoonlijke ontwikkeling van het kind

Hieronder verstaan wij de mate waarin het kind in staat is de eigen persoonlijke competenties zoals zelfvertrouwen en zelfstandigheid verder te ontwikkelen.

De kinderen wordt de gelegenheid geboden om te spelen en de wereld om hen heen te ontdekken. De ruimte waar ze worden opgevangen en het spelmateriaal is uitdagend en nodigt uit om op onderzoek te gaan. Het kind kan zich spelenderwijs ontplooien. Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen wijze en in een eigen tempo. De pedagogisch medewerkers houden hier in hun benadering rekening mee. De dingen die een kind al kan, worden benadrukt waardoor het kind zelfvertrouwen krijgt en het zich durft te ontwikkelen. De pedagogisch medewerkers sluiten hierop aan door ervaringen te bieden die passen bij het kind en die verrijkend zijn. Op deze manier bieden wij het kind de kans om zich samen met andere kinderen optimaal te ontplooien.

2.5 Sociale competenties van het kind

Hieronder wordt verstaan de vaardigheden van het kind om in een groep te kunnen functioneren.

In een vertrouwde omgeving ontwikkelen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid. Hierdoor durven kinderen initiatieven te nemen om contact te leggen met andere kinderen. Wij beschouwen een kind niet alleen als een uniek persoon met recht op individuele aandacht, maar ook als onderdeel van de groep dat regelmatig de aandacht moet delen.

Wij bieden kinderen de kans zich sociaal te ontwikkelen en samen met andere kinderen op te groeien. Daarom stimuleren we de kinderen om samen te spelen en daarbij rekening te houden met elkaar.

2.6 Waarden en normen

Met waarden en normen bedoelen wij de wijze waarop wij met elkaar omgaan.

Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich waarden en normen eigen kunnen maken. Het handelen is gericht op respect voor elkaar. Een kind leert afspraken maken en nakomen. Kinderen moeten hun conflicten zoveel mogelijk zelf oplossen. Bij een conflict wordt door de pedagogisch medewerker actief geluisterd, het probleem verwoord en de gevoelens besproken. Hierbij wordt het kind geconfronteerd met de gevolgen van zijn handelen.

Wij leren het kind spelenderwijs respect te tonen voor andere ideeën, gevoelens, culturen en levensovertuigingen.

3 HET PEDAGOGISCH KLIMAAT

3.1 Leren wie je bent

Bij LPS Kinderopvang mogen kinderen worden wie ze zijn. We hebben ieder kind in beeld en geven hun ruimte om te leren wie ze zijn. Kinderen groeien vanuit zichzelf en wij begeleiden de kinderen in dit proces door onder andere kinderen te leren taal te geven aan datgene wat zich afspeelt aan hun 'binnenkant', dus woorden en zinnen geven aan gevoelens en gedachten. Hiermee kunnen kinderen het leven goed aan en kunnen ze zich ontwikkelen als gezonde weerbare mensen, die zich kunnen uiten en zich durven uitspreken, met het gevoel van: ik mag er zijn!

Bij LPS-Kinderopvang zijn alle kinderen welkom ongeacht huidskleur, religie, afkomst, cultuur en gezinssamenstelling. Elkaar hierin respecteren is een waarde waar we veel belang aan hechten en dat willen we naar de kinderen en hun ouders toe ook duidelijk laten merken.

Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en vinden niet snel iets vreemd. Daardoor zijn zij minder snel geneigd te oordelen. Het is aan de pedagogisch medewerkers om heel natuurlijk met verschillen om te gaan zodat de kinderen hun vertrouwde met anderen vast blijven houden.

We leggen kinderen ook geen typische mannen-of vrouwenrol op. Er is geen onderscheid tussen jongens- en meisjesspeelgoed; alle kinderen hebben daarin een vrije keuze. Zowel jongens als meisjes worden betrokken bij huishoudelijke karweitjes en overige klussen. Jongens hoeven niet stoer te zijn en mogen best huilen en verdrietig zijn, evenals meisjes.

3.2 Pedagogische houding naar de kinderen toe

Op onze opvanggroepen geldt, dat de relatie tussen de pedagogisch medewerker en het kind wordt gezien als volwaardig. Dit betekent dat er respect is voor de eigenheid van het kind. Er wordt op de opvang aandacht besteed aan de relatie tussen pedagogisch medewerkers en kinderen onderling. Hiermee wordt geprobeerd een klimaat te scheppen waarin kinderen zich thuis voelen. Op de opvang worden de kinderen benaderd vanuit een positieve houding. Het is de kinderen duidelijk waar de grenzen liggen, deze worden keer op keer herhaald en uitgelegd.

Regels worden spelenderwijs toegepast, er wordt rekening gehouden met het ontwikkelingsniveau van het kind. Het is een kunst om ieder kind in de groep uit de verf te laten komen, waardoor het zich gewaardeerd en zelfverzekerd voelt. Als pedagogisch medewerker is het belangrijk goed te observeren wat een kind graag doet, welke rol het in de groep heeft en wat het goed kan.

Door hun deelname aan het groepsgebeuren leren kinderen spelenderwijs dat zij rekening moeten houden met elkaar, dat zij anderen pijn of verdriet kunnen doen, maar ook troosten en opvrolijken, dat ze op hun beurt moeten wachten, elkaar uit moeten laten praten, samen moeten delen en spelen en dat ze respect moeten hebben voor elkaar.

Interactievaardigheden

In hoeverre de pedagogische basisdoelen worden bereikt, hangt voor het grootste deel af van de manier van communiceren met de kinderen. Hoe beter de interactie tussen de pedagogisch medewerker en de kinderen, hoe beter het welbevinden en de ontwikkeling van de kinderen. Om kinderen goede emotionele en educatieve ondersteuning te bieden, is het belangrijk dat de pedagogisch medewerkers de zes interactievaardigheden beheersen:

Pedagogische interactievaardigheden

- Sensitieve responsiviteit
De vaardigheid om signalen en behoeften van kinderen op te merken, goed te interpreteren en er passend op te reageren.
- Respect voor autonomie
De pedagogisch medewerker waardeert de eigenheid van de kinderen en stimuleert actief dat kinderen iets zelf doen, op hun eigen manier.
- Structureren en grenzen stellen
De pedagogisch medewerker biedt de kinderen overzicht door een vast dagritme en rituelen. Ze helpt de kinderen op een respectvolle manier bij het volgen van de regels.

Educatieve interactievaardigheden

- Praten en uitleggen
De pedagogisch medewerker biedt zoveel mogelijk een rijk taalaanbod en ze schept actief gelegenheden om de kinderen te laten praten.
- Ontwikkelingsstimulering
De pedagogisch medewerker benut de mogelijkheden van spel voor stimulering van het kind op sociaal-emotioneel, motorisch, cognitief, taal, en creatief gebied. Ze houdt daarbij rekening met de verschillen tussen kinderen.
- Begeleiden van interacties tussen kinderen
De pedagogisch medewerker creëert omstandigheden waarin kinderen samen met elkaar kunnen spelen en begeleidt het samenspel.

Fysieke aandacht

Onder fysieke aandacht verstaan wij bijvoorbeeld een arm om een kind heen, een knuffel, op schoot zitten, troosten, een hand geven, stoeien en lekker gek doen. Deze aspecten leveren een bijdrage aan het creëren van een huiselijke sfeer. Het geeft kinderen een gevoel van geborgenheid, veiligheid en vertrouwen in de pedagogisch medewerkers.

Belonen en corrigeren

Op de opvang hanteren we duidelijke grenzen. Kinderen leren heel snel wat wel en niet mag. Eigen aan kinderen is dat ze grenzen verkennen; tot hoe ver kan ik gaan, welke reactie krijg ik als ik dit doe en hoe lang duurt het dan voor de pedagogisch medewerker reageert? Kinderen zijn hier heel verschillend in; het ene kind heeft veel lef en probeert veel uit en een ander kind reageert niet op aanwijzingen van de pedagogisch medewerker. Weer een ander kind probeert niet zoveel uit en is eigenlijk een beetje bang om een berisping te krijgen. We vinden het belangrijk dat de medewerkers positief leiding geven; de medewerkers vallen het kind niet af, maar benoemen het gedrag.

Op de opvang vinden wij het erg belangrijk om positief gedrag bij kinderen te benadrukken. We kijken op een positieve manier naar het kind en proberen dit gedrag zoveel mogelijk te belonen door bijvoorbeeld een complimentje te geven. Zo stimuleren wij kinderen tot positief gedrag en laten zien dat dit veel leuker is dan negatief gedrag.

Lichamelijke en seksualiteit

Bij LPS kinderopvang vinden wij het belangrijk dat kinderen zich in hun gehele ontwikkeling goed kunnen ontplooiën. Seksuele ontwikkeling is hier een onderdeel van. Kinderen moeten leren over hun lichaam, zich bewust worden van hun grenzen, en leren hoe ze een gezonde identiteit kunnen ontwikkelen. Kinderen ontdekken seksualiteit in hun eigen tempo. Seksuele ontwikkeling begint vanaf jonge leeftijd en is een natuurlijk proces. Bij LPS kinderopvang begeleiden we deze ontwikkeling met aandacht en respect. We

zorgen ervoor dat kinderen zich op een veilige manier kunnen ontwikkelen en ontdekken, met oog voor hun grenzen en de grenzen van anderen.

Op de opvang hebben we er geen problemen mee als kinderen elkaar bloot zien in natuurlijke situaties zoals bij het verschonen of naar het toilet gaan. Als ouders of kinderen hier zelf problemen mee hebben dan houden we daar rekening mee. We laten de kinderen 's zomers niet bloot over het speelterrein lopen. De kinderen hebben minstens een luier of onderbroekje aan. We vinden het prima als peuters met elkaar kroelen of elkaar kusjes geven.

Doktertje spelen is geen probleem, zolang dokter en patiënt elkaars grenzen respecteren. De pedagogisch medewerkers zijn er om deze grenzen te bewaken en om gevaarlijke situaties te voorkomen. Er is ook afgesproken dat er geen kleren worden uitgetrokken. Knuffelen is toegestaan, maar kinderen moeten zelf aangeven of ze dit willen. Als ze geen zin hebben, wordt hun grens gerespecteerd.

Er wordt open over de verschillen tussen jongens en meisjes en hun geslachtsdelen gesproken.

Soms willen de kinderen bij de pedagogisch medewerkers aan billen, borsten of (zwangere) buik voelen.

Het voelen aan billen en borsten laten we niet toe. In het geval van een zwangere buik, bepaalt de medewerkster zelf of ze dit wel of niet toestaat. Pedagogisch medewerkers beantwoorden vragen van kinderen zo goed mogelijk, afgestemd op de leeftijd van het kind. We leren kinderen de meest gangbare woorden voor de geslachtsdelen. Pedagogisch medewerkers begeleiden de kinderen in hun ontwikkeling met betrekking tot seksualiteit maar stellen daarbij wel grenzen. Wij respecteren de persoonlijke grenzen van kinderen en begeleiden ze in het begrijpen van omgangsnormen over seksualiteit door uitleg te geven.

3.3 Individuele ontplooiingsmogelijkheden van het kind

We gaan ervan uit dat kinderen in principe alles wat ze zelf kunnen, ook zelf moeten doen. In kleine stapjes went het kind eraan dat het bijvoorbeeld zelf zijn schoenen uitdoet wanneer het naar binnen gaat. Het ene kind doet dit vanzelfsprekend, wil alles zelf doen, ook dingen die nog niet kunnen. Het andere kind is hier veel gemakzuchtiger in. Wanneer een kind zegt dat het iets niet kan, wordt hierop ingegaan. Iets wat je niet kan, kun je wel leren. Kinderen die het eng vinden om iets nieuws te leren, die last hebben van faalangst, worden daarin begeleid. Ook vertellen we het kind steeds dat het niet belangrijk is dat je iets niet meteen goed doet, maar wel dat je het probeert. Op die manier leert het kind het en gaat het vanzelf steeds beter. Wanneer een kind voor het eerst iets leert of onzeker is over zijn eigen kunnen, wordt het daarbij bemoedigend toegesproken. Wij nemen niet automatisch dingen uit handen, maar wachten tot het kind klaar is met zijn eigen pogingen om bijvoorbeeld zijn jas aan te doen om buiten te gaan spelen. Als een kind vraagt om te helpen terwijl het eigenlijk datgene zelf al kan doen, of als we van mening zijn dat het kind het al kan leren, dan helpen we pas nadat het kind het zelf heeft geprobeerd.

Kinderen mogen, wanneer de situatie het toelaat, hun eigen keuzes maken. Wij bieden hen daarbij overzichtelijke keuzemogelijkheden aan (bijvoorbeeld een puzzeltje maken of een boekje lezen). Als een kind eenmaal gekozen heeft, moet het zich dan ook aan deze keuze houden, maar als het kind het beu is en iets anders wil doen dan mag dat, nadat het kind alles heeft opgeruimd (eventueel met hulp). We stimuleren kinderen om zelf na te denken. Kinderen mogen bij ons hun eigen grenzen aangeven en wij respecteren deze ook. Als kinderen niet op schoot willen, niet willen kroelen of geen kusjes willen geven hoeft dit niet. We gaan dit niet forceren. Kinderen krijgen regelmatig complimentjes wanneer ze iets goed doen of iets proberen wat ze eigenlijk nog niet durven.

4 PEDAGOGISCHE PRAKTIJK

4.1 We doen het samen

Binnen LPS Kinderopvang werken we samen aan de opvoeding en ontwikkeling van de kinderen. Samen met de kinderen. Kinderen leren veel van elkaar; op je beurt wachten, samen spelen, samen ruzie maken en conflicten oplossen. Samen met ouders stemmen we de leefwereld van thuis en op de groep op elkaar af, samen met leerkrachten van school om een ononderbroken ontwikkel-leerlijn voor kinderen 0-13 jaar te creëren. Samen met de leerkrachten vormen we 1 team. En daar waar nodig is, wordt er samengewerkt met jeugdprofessionals om een kind de juiste ondersteuning te kunnen bieden als een kind extra ondersteuning nodig heeft.

4.2 Het begeleiden van de ontwikkeling van kinderen

LPS-Kinderopvang gaat uit van het Pedagogisch Kader kindercentra 0 - 4 jaar. De opvoeding is gericht op alle aspecten van de ontwikkeling, op de emotionele, sociale, cognitieve, creatieve, motorische en morele ontwikkeling van het jonge kind.

Stimuleren en uitdagen

Het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen vormt een wezenlijk onderdeel van de opvoeding en verzorging. De omgeving, in zijn breedste betekenis, moet veel uitdaging bieden zodat ze gestimuleerd en geprikkeld worden. Veel uitdagingen bieden zichzelf aan en zijn aan de ontwikkeling van het kind gebonden. De stappen van omrollen, zitten, kruipen, staan en lopen zijn natuurlijk indrukwekkend en houden het kind meer dan bezig. Soms nemen kinderen hier zelf minder initiatief in en moeten dan meer uitgedaagd worden. Ook voor de grotere kinderen moeten er genoeg uitdagingen blijven. De pedagogisch medewerker komt regelmatig met nieuwe uitdagingen om hun leergierigheid te bevredigen. In de peutergroep wordt hieraan extra aandacht besteed.

De motorische ontwikkeling

De pedagogisch medewerkers scheppen voorwaarden voor het actieve spontane leren op motorisch en zintuiglijk gebied door te zorgen voor een veilige omgeving, door de ruimten in te richten naar de behoeften en mogelijkheden van de leeftijdsgroep die erin verblijft. Het dagritme zorgt ervoor dat de kinderen niet onder-of overprikkeld raken. Rustige activiteiten worden afgewisseld met actieve/bewegingsactiviteiten. De pedagogisch medewerkers zijn gericht op 'plezier' in bewegen, ze bieden gerichte activiteiten aan zoals kringspelletjes en imitatiespelletjes waarin kinderen uitgenodigd worden om samen te stampen, rennen of rollen. Door aanmoedigingen, kleine aanwijzingen en voorbeeldgedrag proberen de pedagogisch medewerkers spel en beweging uit te lokken bij de kinderen.

Buitenactiviteiten

Wij streven ernaar zoveel mogelijk met de kinderen naar buiten te gaan, weer of geen weer. Buitenlucht is goed voor de kinderen en verhoogt hun weerstand. Buiten hebben de kinderen de ruimte om te rennen en uit te razen. De kinderen hebben een eigen afgesloten buitenruimte, ingericht met materialen gericht op hun leeftijd. De pedagogisch medewerkers beschermen de kinderen tegen ongelukken en leren hen de gevaren kennen.

De taalontwikkeling

De communicatie tussen pedagogisch medewerkers en kinderen is de basis van hun relatie. Jonge kinderen communiceren met heel hun lichaam. Het is belangrijk dat pedagogisch medewerkers oog hebben voor alle manieren waarop kinderen zich kunnen uiten. Huilen, een vragende blik, stil teruggetrokken gedrag, het is allemaal communicatie zonder woorden. Kinderen voelen zich gehoord wanneer pedagogisch medewerkers ingaan op interactie zonder woorden. Zo voelt een kind zich veilig en geborgen. Maar taal wordt al snel een belangrijk communicatiemiddel. Taal heeft houvast om de wereld te verkennen: door taal leren kinderen betekenis te geven en na te denken. Het is belangrijk dat kinderen alle gelegenheid krijgen om zich talig te uiten. Voortdurend communiceren tijdens het werk beschouwen we als een van de belangrijkste dingen. Zeker bij hele jonge kinderen zal de pedagogisch medewerker voortdurend aangeven wat ze gaat doen, waarom ze dat gaat doen en wanneer ze weer in het gezichtsveld terugkomt. We spreken ABN met de kinderen. Natuurlijk gaat je stem automatisch de hoogte in wanneer je het tegen een kleintje hebt, maar we gebruiken hierbij geen babytaal of overdreven verkleinwoorden. We gebruiken korte zinnen en noemen eerst de naam van het kind, zodat duidelijk is tegen wie we praten. Wanneer kinderen leren praten, stimuleren we hen dingen te benoemen in plaats van alleen aan te wijzen.

Het belang van voorlezen

Gebleken is dat kinderen die al van jongs af aan vertrouwd zijn gemaakt met boeken minder moeite hebben met zelf leren lezen op school. Daarom is het belangrijk om vroeg met voorlezen te beginnen. Bezig zijn met boeken is bezig zijn met taal. Wanneer je kinderen vroegtijdig in aanraking brengt met boeken stimuleer je de taalontwikkeling, maar ook de ontwikkeling van het gevoel, concentratie en fantasie. Voor jonge kinderen is alles nieuw en wat ze meemaken op een dag laat indrukken achter. Ze hebben tijd nodig om deze indrukken te verwerken. Wij helpen het kind greep te krijgen op zijn omgeving door veel met het kind te praten en door samen boeken te bekijken waarin herkenbare situaties zijn weergegeven. Bovendien wordt door voorlezen de omgeving van het kind uitgebreid: met een boek leert het kind nieuwe begrippen en het vergroot zijn denkwereld.

Signaleren van taalachterstanden

De pedagogisch medewerkers hebben geleerd hoe ze de taalontwikkeling van kleine kinderen kunnen stimuleren. Tevens hebben ze geleerd hoe ze een mogelijke taal-spraakachterstand kunnen signaleren. Uiteraard wordt dit altijd besproken met de ouders/verzorgers. Indien nodig, wordt doorverwezen naar bv. de huisarts (gehoorproblemen), consultatiebureau en/of logopedie.

De cognitieve ontwikkeling

Deze ontwikkeling wordt voortdurend geprikkeld en gestimuleerd bij ons. Dit doen we o.a. aan de hand van spelletjes zoals bijvoorbeeld lottospel, puzzels en vormen en kleuren. We letten erop dat de spelletjes zoveel mogelijk aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van het kind, maar tevens moeten de aangeboden spelletjes/puzzeltjes wel een prikkelend effect blijven houden op de kinderen. Bij obstakels/problemen laten we kinderen zoveel mogelijk zelf met oplossingen komen; op deze manier leren ze niet alleen zelf te denken maar ook creatief denken. Dit is een vaardigheid die erg van pas kan komen in de ontwikkeling van hun verdere leven.

Ordenen, rekenen, meten

Bij de peuters besteden we ook tijd aan ordenen, meten en rekenen.

Ordenen: is duidelijkheid en overzicht creëren in de omgeving. Voorbeelden: appels en peren zijn allebei fruit. Eerst ga je eten dan in bad, dan nog een verhaaltje voorlezen en dan slapen. Zo wordt de wereld om een peuter voor hem begrijpelijk. Maar ook in spelletjes kan ordenen voor peuters leerzaam en vooral leuk zijn. Auto's bij auto's, blokken bij blokken, rood bij rood en groen bij groen.

Meten: 'ik ben groter dan mijn babybroer maar papa is groter dan ik'. Maar ook in tijd kunnen peuters meten als zij daarbij geholpen worden. Daarom gebruiken de pedagogisch medewerkers dagritmekaarten. Daarop kunnen peuters voorspellen wanneer ze weer naar huis gaan. Ze volgen de dagelijkse handelingen via de dagritmekaarten en zien dat ze steeds dichterbij het moment komen dat ze opgehaald worden.

Rekenen: pedagogisch medewerkers grijpen veel momenten aan om spelenderwijs met voorbereidend rekenen aan de slag te gaan. Bijvoorbeeld: uitdelen van koekjes tijdens de kring: zijn er wel genoeg? Oh dat zijn er veel? Oh, oh ik zie maar drie koekjes, hoeveel kindjes zijn er eigenlijk, hebben we wel genoeg?

Samen met de kinderen; de sociale ontwikkeling

In de kinderopvang wordt een kind samen met een heel stel andere kinderen opgevangen in een groep.

Meer dan thuis leren ze op deze manier omgaan met andere kinderen, samen delen, samen spelen, ruzie maken en weer goed maken. Voor kinderen is opvang in een groep vaak erg leuk: altijd speelkameraadjes, veel activiteit en leven in de brouwerij. Anderzijds vraagt groepsopvang ook wel wat van de kinderen, want het is niet altijd leuk om alle aandacht te moeten delen of op je beurt te moeten wachten terwijl je nu iets wilt vertellen. Wij vinden het erg belangrijk dat kinderen leren om respectvol met elkaar om te gaan, leren rekening te houden met elkaar. Voor kinderen is dit, wanneer ze klein zijn, erg moeilijk. Ze kunnen zich nog niet verplaatsen in een ander, alles draait om hen, ze zijn volledig op zichzelf gericht. Wanneer kinderen onderling ruzie maken grijpen we niet direct in, maar houden hen nauwlettend in de gaten en proberen we hen dit eerst zelf op te laten lossen.

We leren kinderen om rekening te houden met elkaar en met volwassenen. Dit ook op het gebied van emoties. Wij vinden het erg belangrijk dat kinderen, hoe klein ze ook zijn, leren dat er omgangsvormen bestaan en die ook zelf leren hanteren. Dit gaat natuurlijk voor een groot gedeelte vanzelf. De pedagogisch medewerker en natuurlijk ook de oudere kinderen hebben hier een voorbeeldfunctie in.

De emotionele ontwikkeling

De emotionele ontwikkeling geeft aan hoe emoties zich bij een kind ontwikkelen. Emoties hebben een innerlijk aspect, nl. dat wat je zelf voelt en een uiterlijk aspect: dat wat een ander waarneemt. Niet alleen prikkels uit de omgeving en lichamelijke reacties bepalen hoe een kind reageert. Opvoeding, culturele verschillen, ervaring en temperament van het kind hebben ook invloed. Dankzij spel en steeds grotere taalkennis leert een kind beter met emoties om te gaan. In spel zie je hoe een kind met emotionele beelden speelt. En als een kind leert zijn gevoelens onder woorden te brengen en als het weet hoe het gevoelens kan uiten, krijgt het steeds meer grip op die gevoelens.

De pedagogisch medewerker moet ervoor zorgen dat het kind zich veilig, geborgen en geaccepteerd voelt en voldoende aandacht krijgt. Dit ervaren van nabijheid en geborgenheid geeft het kind een gevoel van basisvertrouwen. Dit basisvertrouwen is nodig voor een gezonde emotionele ontwikkeling. Het kind ontwikkelt zo een positief zelfbeeld. Als de emotionele ontwikkeling in evenwicht is gaat de sociale, motorische en cognitieve ontwikkeling ook vaak beter.

De creativiteitsontwikkeling

Creativiteit heeft niet zozeer te maken met wat je doet, maar meer met de manier waarop je iets doet. Kleine kinderen zijn creatief bezig als ze iets doen met materiaal dat een spoor achterlaat op bv. papier of zand. Ze zijn nog niet echt bezig met iets maken, maar met iets doen en dan zien ze het effect van hun handelen. Het is belangrijk kinderen de kans te geven om te voelen, proeven, knijpen, trekken, smeren en krassen. Zo ontdekken ze steeds meer en dat bevordert hun zelfvertrouwen.

Spelenderwijs oefenen ze hun motoriek en hun zintuiglijke ontwikkeling. Knutselen is ontdekken en kinderen krijgen inzicht in perspectief, iets kan plat zijn of hoog. Verder gaan ze een eigen smaak ontwikkelen en gaan bijvoorbeeld aangeven welke kleur ze mooi vinden en welke niet.

De pedagogisch medewerkers bieden de kinderen de mogelijkheid om zelf dingen te ontdekken, naar eigen inzicht en eigen idee, zonder voorbeeld.

De creatie van het kind wordt positief benaderd en de eigen inbreng van het kind gewaardeerd en gestimuleerd.

4.3 Volgen van de ontwikkeling van kinderen

Elk kind binnen de opvang wordt gevolgd in zijn of haar ontwikkeling met een kindvolgsysteem.

Er is intensief contact tussen de pedagogisch medewerker en de ouders van baby's tot 1 jaar zodat goed ingespeeld kan worden op bijzonderheden kind.

Elk kind dat nieuw op de opvang komt, wordt na de gewenningsperiode een evaluatiegesprek met de ouders gehouden waarin a.d.h.v. de gegevens uit het kindvolgsysteem de gewenning en de ontwikkeling van het kind wordt besproken.

De kinderen worden door de mentor van het kind in de kindbesprekingen met heel het team besproken. Ouders krijgen twee keer per jaar een oudergesprek, hiervoor worden de gegevens uit het kindvolgsysteem gebruikt. Als uit deze gegevens blijkt dat er extra begeleiding/zorg voor kind nodig is, wordt er, in overleg met de ouders, een handelingsplan opgesteld.

Samen met de jeugdprofessional; Signaleren bijzonderheden in ontwikkeling van kinderen

Wanneer we het vermoeden krijgen dat een kind zich anders ontwikkelt dan normaal verwacht kan worden, of wanneer ouders ons vragen in die richting stellen, wordt een kind extra geobserveerd. Als we zelf het gevoel hebben dat er iets niet klopt, wordt dit altijd kenbaar gemaakt aan de ouders en spreken we onze zorg uit. Indien nodig wordt er na overleg met de ouders een plan van aanpak gemaakt. Daarnaast verwijzen we ouders naar de deskundige instanties en proberen zelf ook waar mogelijk tips te geven. Indien er externe zorg nodig is, worden de ouders door onze medewerker ondersteund bij de aanmelding.

Samen met Thuiszorg en andere zorginstanties

De pedagogisch medewerkers hebben 4 keer per jaar structureel overleg met de jeugdverpleegkundige van de Thuiszorg. Ze kunnen bij elkaar terecht voor advies en informatie. De Thuiszorg speelt tevens een belangrijke rol in het doorverwijzen van peuters die nog niet een kinderdagopvang of peuteropvang bezoeken, maar wel wat ondersteuning kunnen gebruiken op 1 of meerdere ontwikkelingsgebieden. Alle gesprekken over specifieke kinderen vinden uitsluitend plaats wanneer ouders daar (schriftelijk) toestemming voor hebben gegeven.

Wanneer uit observaties blijkt dat er vragen zijn met betrekking tot de ontwikkeling van een kind, kan het gebeuren dat er contact gezocht wordt met een externe zorgorganisatie. Ook dit zal altijd voorafgegaan worden door een traject waar de ouders bij iedere stap betrokken worden.

4.4 Voorschoolse educatie

LPS-Kinderopvang staat achter de visie van LPS dat de ontwikkelingsstimulering van het individuele kind centraal staat. LPS-Kinderopvang wil niet uitgaan van achterstanden maar juist inzetten op ontwikkelingsstimulering van kinderen

Professor spraak- en taalstoornissen en lector Early Childhood, mevr. S Goorhuis Brouwer, en Dhr. B Levering, Emeritus Lector algemene pedagogiek, benadrukken dat veel VVE-programma's voorbijgaan aan het feit dat de ontwikkeling van kinderen met name op deze leeftijd extreem kan verschillen, er zit soms een enorm verschil in leeftijd waarop kinderen een bepaald taalniveau halen (bijvoorbeeld het aantal woorden dat ze kennen). Hier worden peuters op afgerekend terwijl dit kan duiden op een normale spreiding in de ontwikkeling.

LPS-Kinderopvang staat achter hun opvatting dat het te vroeg aanleren van schoolse vaardigheden waar kinderen nog niet voor open staan, geen zin heeft. Jonge kinderen moeten juist ruimte krijgen om te spelen- iets wat wél bij hun leeftijd past en hoort. VVE gericht op ruimte geven aan kinderen om zich te **Verwonderen**, **Verrijken** en **Ervaringen** opdoen. Niet het focussen op de schoolse vaardigheden van kinderen zelf, maar creëren van spelmogelijkheden voor peuters door middel van het aanbieden van een beredenerend aanbod en focussen op de vaardigheden van de pedagogisch medewerkers.

Beredeneerd aanbod

LPS Kinderopvang werkt met een beredeneerd aanbod waarin de domeinen taal, rekenen, motorische en sociale ontwikkeling uitgewerkt zijn. Een passend aanbod van activiteiten van de vier hiervoor genoemde verplichte ontwikkelingsgebieden om tegemoet te komen aan de ontwikkelingsbehoefte van de kinderen. Het wordt samengesteld op basis van de gegevens uit het observatiesysteem en de inhoudsdoelen van het jonge kind.

Alle pedagogisch medewerkers die op de 2-4 groep werken zijn VE gecertificeerd. Daarnaast krijgen alle peuteropvangmedewerkers en alle leerkrachten van de groepen 1 en 2 van het basisonderwijs de training Beredeneerd aanbod als verplichte training aangeboden. Binnen de training wordt voor het uitvoeren van activiteiten gebruik gemaakt van bronnenboeken van VVE programma's zoals het bronnenboek van Piramide, Uk en Puk en Startblokken.

LPS wil hiermee de doorgaande lijn tussen de voorschool groepen en onderbouwgroepen verder versterken.

De volgende uitgangspunten zijn van belang:

- Het realiseren van een ononderbroken ontwikkeling voor kinderen van 0-6 jaar
- Een focus op spelend leren
- Een focus op een betekenisvol aanbod
- Beredeneerd werken, gericht op ontwikkeling van kinderen

Om te zorgen dat de doorgaande ontwikkelingslijn tussen de voorschool en de basisschool wordt geborgd, wordt gebruik gemaakt van een borgingsdocument. Hierin staan samenwerkingsafspraken tussen peuteropvang en de groepen 1-2 van de basisschool.

Het werken met een Beredeneerd aanbod is afgestemd met en akkoord bevonden door de gemeenten.

Alle kinderen op 't Paviljoen van 2-4 jaar krijgen Voorschoolse Educatie (VE) middels het ontwikkelingsstimuleringsprogramma Uk&Puk (erkend voorschoolse educatie programma). Uk&Puk is een totaalprogramma dat de brede ontwikkeling van alle kinderen stimuleert. Dit wordt ingezet als bronnenboek.

Iedere dag komen aan de hand van thema's spelenderwijs de verschillende ontwikkelingsgebieden (spraaktaal – motoriek – sociaal emotioneel – rekenprikkels) aan bod. Dit gebeurt middels onder andere voorlezen, zingen, creatieve activiteiten en beweegspelletjes.

Wij vinden het belangrijk dat we tijdens de uitvoering van de voorschoolse educatie altijd kindvolgend en ontwikkelingsgericht werken. Onze pedagogische visie is dat alle kinderen spelenderwijs worden wie ze zijn. Dit betekent dat pedagogisch medewerkers tijdens de Uk&Puk activiteiten aansluiten bij de interesse en belevingswereld van het kind. De eigen inbreng van het kind is een essentieel onderdeel in elke activiteit. Ontwikkelingsgericht werken wil zeggen dat de pedagogisch medewerkers aansluiten bij het ontwikkelingsniveau en tempo van het kind. Door tijdens de activiteiten doelgericht te werken aan de spraaktaal-, motorische-, sociaal-emotionele ontwikkeling en rekenprikkels stimuleren en begeleiden de pedagogisch medewerkers de kinderen om het volgende stapje in hun ontwikkeling te maken.

De Uk&Puk activiteiten kunnen zowel binnen als buiten worden uitgevoerd. De meeste activiteiten worden in een kleine groep aangeboden, zodat de pedagogisch medewerker optimaal kan inspelen op wat kinderen zelf inbrengen en ze de kinderen kan stimuleren om actief deel te nemen aan het spel en de interactie met de pedagogisch medewerker en de kinderen. Daarnaast worden er ook activiteiten in de grote kring en individueel gedaan.

Centraal in alle thema's staat de pop Puk, die het vriendje van de kinderen is en daarmee een extra "kind" op de groep is. Binnen een thema wordt herhaling ingebouwd door activiteiten terug te laten komen en doordat begrippen bij verschillende activiteiten steeds weer aan de orde komen.

Eens in de 4-6 weken wordt er met een ander thema gewerkt. Dit wordt vastgelegd in een jaarplanning. Voor elk thema wordt een weekplanning gemaakt, waarin wordt vastgelegd welke activiteiten wanneer worden gedaan. Er blijft natuurlijk altijd ruimte voor spontane activiteiten.

De thema's van Uk en Puk zijn:

- Welkom Puk!
- Wat heb jij aan vandaag ?
- Eet smakelijk!
- Dit ben ik!
- Reuzen en kabouters
- Regen
- Hatsjoe!
- Knuffels
- Oef, wat warm!
- Ik en mijn familie

Inrichting en spelmaterialen hebben veel invloed op het spel van kinderen. Vrij spel is een wezenlijk onderdeel van het aanbod aan kinderen. Daarom zorgen we voor een rijk ingerichte speelleeromgeving met verschillende speelhoeken, zoals een huishoek, bouwhoek, leeshoek. Om de zelfstandigheid van de kinderen te stimuleren zorgen we ervoor dat de kinderen zoveel mogelijk zelf het spelmateriaal kunnen kiezen, pakken en opruimen. Op de groepen is ook open spelmateriaal aanwezig zoals dekens, houten blokken, dozen. Dit geeft mogelijkheden om te ontdekken en prikkelt de fantasie. Een doos kan bijvoorbeeld verschillende functies hebben: een hut, een trein, een boot, een tafeltje, een wiegje voor de pop. Kinderen leren zo spelenderwijs oplossingen zoeken voor problemen die ze tegenkomen tijdens het vormgeven van hun ideeën.

De groepsruimtes worden gedurende het lopende thema ingericht met materialen die bij het thema horen. Zo kan tijdens het thema *Hatsjoe!* een ziekenhuisje worden ingericht en staan in de themahoek van *Reuzen en kabouters* materialen die met groot en klein te maken hebben, waar kinderen mee kunnen spelen.

Bij kinderdagverblijf 't Paviljoen krijgen de kinderen van 2 tot 4 jaar op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag op hun leeftijd afgestemde Uk&Puk activiteiten aangeboden. Op woensdag is de groep samengevoegd (0-4 jaar) en is er een beredeneerd aanbod vanuit VE planning.

VE plus

Onze pedagogisch medewerkers volgen nauwgezet het welbevinden en de ontwikkeling van de kinderen. De pedagogisch medewerkers zijn getraind signalen op te vangen die bijvoorbeeld kunnen duiden op een (taal)achterstand. Dit gebeurt op basis van de KIJK registratie (zie 4.1 Kijk!). Sommige kinderen laten door een bepaalde uitkomst van KIJK zien dat hij/zij op een bepaald gebied extra aandacht of ondersteuning vragen c.q. verdienen. Ook kan het zijn dat een kind moeilijk of niet/weinig verstaanbaar spreekt (of durft te spreken), een kind teruggetrokken of juist erg druk is of dat Nederlands de tweede taal is.

Door middel van Uk&Puk activiteiten is er een pedagogisch educatief totaalaanbod waarin aandacht is voor alle ontwikkelingsgebieden van kinderen met een extra (zorg)behoefte.

Deze doelgroepkinderen worden gesignaleerd tijdens het bezoeken van de peuteropvang. In bepaalde gevallen kunnen kinderen door externe instellingen (bijvoorbeeld Thuiszorg) verwezen worden om het (VE)programma te volgen.

Indien de ouders toestemming verlenen gaat de extra begeleiding van start. Dit geldt voor kinderen vanaf 2,5 jaar. De extra begeleiding bestaat uit het opzetten van een individueel ontwikkelingsplan voor het kind. Extra herhaling van de Uk&Puk activiteiten, waarbij vooral gelet wordt op de ontwikkelingsbehoefte van het kind, heeft grote waarde voor de ontwikkeling van het kind. Ook wordt er één op één een activiteit met het kind gedaan vanuit Uk&Puk of wordt op verzoek van de logopedist met het kind geoefend.

Ouderbetrokkenheid

Het succes van het VE-programma Uk&Puk is mede afhankelijk van de wijze waarop dit in de thuissituatie wordt ondersteund. Daarom is het belangrijk dat ouders thuis ook actief aan de slag gaan met het thema dat in de groep speelt. Kinderen met een VE indicatie krijgen een thuistasje mee naar huis met daarin het voorleesverhaal dat bij het thema hoort, een spelletje, de woordkaarten van het thema en een tippenkaart met allerlei tips over bijvoorbeeld voorlezen, praten, voeding, zindelijk worden. Ouders worden gevraagd om samen met hun kind het thuistasje te gebruiken.

Alle ouders ontvangen via Konnect de ouderbrief die bij het thema hoort; daarin staan suggesties om thuis aan de slag te gaan.

Tijdens regelmatige gesprekken die met ouders worden gevoerd, spreken we over de ontwikkeling van uw kind, zowel op de peuteropvang als thuis. Hiervan wordt, indien nodig, verslag gemaakt in het ontwikkelingsplan. Tijdens deze gesprekken of dagelijkse overdracht kan ouders gevraagd worden thuis bijvoorbeeld met hun kind een boekje te lezen, een knutselwerkje (af) te maken of wat woordjes te herhalen.

Doorgaande lijn

Om de overgang naar de basisschool zo soepel mogelijk te laten verlopen voor de kinderen werken wij samen met alle basisscholen in de gemeente Woensdrecht aan een doorgaande leerlijn. Dit houdt in dat wij het programma op elkaar aan laten sluiten en routines op elkaar afstemmen. Het VE programma Uk&Puk is een voorloper op de VE methode Schatkist die op meerdere basisscholen wordt gebruikt. Alle basisscholen gebruiken ook de observatiemethode Kijk!. Daarnaast is er een warme overdracht voor de VE plus kinderen waardoor school meteen weet hoe ze bij het kind kunnen aansluiten (zie 4.3 Overdracht). Twee keer per jaar is er overleg tussen leerkrachten van groep 1-2 van de basisscholen en pedagogisch medewerkers van 2-4 jarigen om de samenwerking en afstemming tussen voor- en vroegschool te verbeteren. Er worden afspraken gemaakt omtrent gezamenlijke activiteiten en kleuters en peuters gaan af en toe bij elkaar op bezoek. Ook kan extra aanbod aan drieplus kinderen worden geboden door het lenen van werkjes uit de kleuterklas.

Beroepskracht Voorschoolse Educatie

Onze pedagogisch medewerkers op de VE-groepen zijn gecertificeerd in het aanbieden van het ontwikkeling stimuleringsprogramma Uk&Puk (erkend VE-programma). Daarnaast voldoen de beroepskrachten VE aan het vereiste 3F taalniveau voor mondelinge taalvaardigheid, luisteren en lezen. De pedagogisch medewerkers volgen jaarlijks scholing in het kader van deskundigheidsbevordering.

Kindvolgsysteem

Binnen ons VVE beleid streven wij ernaar om hetzelfde genormeerd kindvolgsysteem te gebruiken als de basisschool waarmee wij samenwerken. Binnen LPS-Kinderopvang werken wij met het kindvolgsysteem KIIJK! en leerlijnen van ParnasSys.

Op 't Paviljoen werken we met het kindvolgsysteem KIIJK! voor een doorgaande lijn met de basisschool.

VVE-certificering

Alle pedagogisch medewerkers hebben het keuzeonderdeel basis ontwikkelingsgericht werken in de VVE afgerond. Hiernaast volgen zij ook de interne training Beredeneerd aanbod. Ook beheersen zij allen ten minste het taalniveau 3F op de onderdelen Mondelinge Taalvaardigheden en lezen.

Elk jaar maakt **iedere opvanglocatie** een VE-opleidingsplan waarin beschreven wordt hoe de deskundigheid van de medewerkers bevorderd wordt. Dit opleidingsplan wordt jaarlijks geëvalueerd.

Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie

Door het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie (VE) wordt:

1. Het aantal uren VE per 1 augustus 2020 uitgebreid naar 960 uur voor peuters van 2,5 tot 4 jaar.
2. Per 1 januari 2022 de inzet van een pedagogisch beleidsmedewerker verplicht.

Ureuitbreiding voorschoolse educatie; 960 uur

LPS-kinderopvang wil bij de invoering van de 960 uur norm zoveel mogelijk aansluiten bij de bestaande situatie en de wensen van de ouders.

In overleg met de oudercommissie zijn afspraken gemaakt hoe vorm gegeven gaat worden aan de 960 uur norm.

- Het aanbod VE wordt **960 uur** voor doelgroeppeuters met een VE indicatie van **2,5 tot 4 jaar**.
- De kinderopvangorganisatie mag zelf bepalen hoe ze de uren verdeelt met als voorwaarden dat:
  - de uren over minimaal **3 dagen** per week worden verdeeld
  - max 6 uur op een dag meegeteld mag worden voor VE
- Voor de **peuteropvang** geldt dat kinderen **16 uur VE per week** volgen gedurende **40 schoolweken**. 8 uur VE wordt betaald door de gemeente. Voor de peuteropvanglocatie t Paviljoen is de verdeling als volgt:

4 dagdelen van 4 uur

Peuteropvang 't Paviljoen

Opvangdagen

ma, di, do en vrij ochtend

Openingstijden

van 8.15 – 12.15 uur

- Voor de **kinderdagverblijven** geldt dat de VE uren worden aangeboden gedurende **52 weken**. Gedurende een hele opvangdag mag **maximaal 6 uur** gerekend worden voor VE.
- Bij kinderdagopvang 't Paviljoen wordt VE aangeboden op:
  - ma, di, woe, do, vrij ochtend van 8.30 – 12.30 uur
  - ma, di, woe, do, vrij middag van 14.00 – 16.00 uur

Inzet pedagogisch beleidsmedewerker VE

LPS-Kinderopvang heeft 3 pedagogisch beleidsmedewerker/coaches VE in dienst.

De pedagogisch beleidsmedewerkers/ coaches VE hebben de volgende taken:

- Coachen pedagogisch medewerkers VE.
- Observeren peuters.
- Planmatig werken aan sociaal-emotioneel, spraak, taal-rekenen en motorische ontwikkeling.
- Coaching en structuur aanbrengen in de kindbesprekingen.
- Mede opstellen en bewaken borgingsdocument voor warme overdracht basisschool.
- Opstellen zorgplannen/ontwikkelplannen VE-peuters.

Groepsgrootte en BKR in VE groepen

In de peuteropvang worden maximaal 16 peuters per groep opgevangen. We hanteren op onze VE locaties de wettelijke regels voor de Beroepskracht-Kind Ratio, te weten 1 pedagogisch medewerker op 8 kinderen.

Samen met ouders; Betrekken van ouders bij stimuleren van de ontwikkeling van kinderen

LPS Kinderopvang vindt het erg belangrijk ouders te betrekken bij het reilen en zeilen op de peuteropvang. Wanneer ouders daadwerkelijk gaan deelnemen (participeren) aan het dagprogramma op de peuteropvang wordt de lijn tussen thuis en de opvang versterkt. Dat is voor peuters die extra ontwikkelingsstimulering nodig hebben, erg belangrijk. Wanneer ouders thuis voortgaan op datgene wat er op de groep gebeurt, heeft dat maximaal effect. Dit doen we door het meegeven van voorleesboekjes van het behandelde thema, spelletjes over het thema en de themanieuwsbrief en het organiseren van kind-ouderactiviteiten.

Bij de inloop informeren de pedagogisch medewerkers wat de ouders met de aangeboden activiteiten hebben gedaan.

Samen met school; Doorgaande lijn naar de basisschool

Om een doorgaande ontwikkelingslijn te bevorderen werkt LPS Kinderopvang met een warme overdracht naar groep 1 van de basisschool. Er is goed overleg tussen de pedagogische medewerker op de groep en de leerkracht van groep 1 en 2 van de basisschool.

De interne begeleider van school wordt geraadpleegd als er zorgen/ vragen zijn over de oudste peuters.

Er wordt gebruik gemaakt van de gegevens uit het kindvolgsysteem. Hiervoor wordt altijd vooraf toestemming gevraagd van de ouder(s). Voor VE-kinderen geldt dat bij voorkeur de warme overdracht plaatsvindt in aanwezigheid van de ouder(s).

Evaluatie VE beleid en VE opleidingsplan

Elk jaar wordt VE opleidingsplan en het pedagogisch beleidsplan met hierin het VE-beleid geëvalueerd met het team en de oudercommissie.

5 PERSONEEL EN GROEPEN

5.1 Opvang in groepen

LPS Kinderopvang werkt zowel met horizontale groepen als met verticale stamgroepen. De verticale groepen bestaat uit kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. De horizontale groepen bestaan uit een baby-dreumesgroep 0-2 jaar en een peutergroep 2-4 jaar. Er wordt gewerkt met vaste pedagogisch medewerkers en vaste invalkrachten.

Vaste gezichten

Aan een kind in de leeftijd tot één jaar worden twee vaste pedagogisch medewerkers toegewezen. Op de dagen dat het kind komt, is er altijd minimaal een van deze twee pedagogisch medewerkers werkzaam. Als de omvang van de stamgroep om inzet van meer dan twee pedagogisch medewerkers vraagt, dan worden er maximaal drie vaste pedagogisch medewerkers aan het kind toegewezen.

Aan een kind van één jaar of ouder worden ook drie vaste beroepskrachten toegewezen waarvan per dag tenminste één beroepskracht werkzaam is in de stamgroep van dat kind.

Als een vast gezicht ziek is, verlof heeft of op vakantie is, mag een andere beroepskracht ingezet worden, in plaats van het vaste gezicht. Er moet dan wel aan de volgende voorwaarden voldaan worden:

- aan een kind mogen volgens het vaste gezichtencriterium maximaal 2 of 3 vaste gezichten worden toegewezen;
- er is geen ander vast gezicht beschikbaar dat ter vervanging kan worden ingezet;
- het vaste gezicht dat uitvalt door ziekte, vakantie of verlof mag niet langer dan 4 aaneengesloten weken afwezig zijn;
- bij het inzetten van een andere beroepskracht, moet de emotionele veiligheid en stabiliteit van het kind geborgd zijn.

Naast deze vaste gezichten worden ook andere pedagogisch medewerkers ingezet. Voor kinderen van flexibele dagen wordt dit vaste-gezichtenbeleid niet toegepast. Medewerkers op 't Paviljoen hebben de bereidheid om voor elkaar in te vallen. Zo nodig wordt de assistent-leidinggevende, gymleerkracht, onderwijsassistent of collega's onderwijs ingezet.

Regelingen Beroepskracht-kind ratio

LPS-Kinderopvang hanteert de algemene lijn in het BKR en groepsgrootte in de stamgroepen van de kinderdagverblijven conform de Landelijke Beleidsregels.

LPS-Kinderopvang werkt zowel met horizontale groepen als met gemengde leeftijdsgroepen. Bij een gemengde leeftijdsgroep wordt het aantal beroepskrachten bepaald door berekening van het rekenkundige gemiddelde van de door de leeftijdscategorieën geldende maximale aantallen kinderen, waarbij naar boven afgerond kan worden. Voor flexibiliteit in de kinderopvang is het mogelijk dat ten hoogste drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten worden ingezet dan volgens het BKR is vereist. Is in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker in de opvang, dan is er ter ondersteuning ten minste één andere volwassene als achterwacht in het gebouw aanwezig.

In de Peuteropvang worden maximaal 16 peuters per groep opgevangen. We hanteren op onze VE locaties de wettelijke regels voor de Beroepskracht-Kind Ratio, te weten 1 pedagogisch medewerker op 8 kinderen.

Dagindeling

Op de groepen wordt gewerkt met van een vaste dagindeling en vaste overgangsrituelen, zodat de kinderen weten waar ze aan toe zijn, wat veiligheid biedt aan de kinderen.

Op de groepen wordt gewerkt met van een vaste dagindeling en vaste overgangsrituelen, zodat de kinderen weten waar ze aan toe zijn, wat veiligheid biedt aan de kinderen.

Kinderdagverblijf 't Paviljoen

Babygroep 0-2 jaar

Op de babygroep wordt uitgegaan van het ritme van het kind. Daarnaast hanteren we een algemeen dagritme. De dag start vanaf 7.00 uur. De kinderen worden door hun ouder(s) gebracht en er wordt de tijd genomen om een overdracht te houden. Rond 10.00 uur bieden we fruit aan waarna we een (ontwikkelingsgerichte) activiteit binnen of buiten doen. Rond 11.30 uur is het tijd voor de lunch. Hierna gaan de (meeste) dreumesen naar bed. Rond 14.00 uur is er een tussendoortje. Hierna is er tijd voor activiteiten, waaronder buitenspelen. Rond 15.00 uur is er tijd voor een tussendoortje. Tussen 16.00 en 18.00 uur worden de baby's om en om opgehaald. Bij het ophalen hebben we een overdracht met de ouders. Voor baby's tot 1 jaar wordt een dagboek via ons ouderportaal KidsKonnnect bijgehouden welke altijd terug te lezen is. Vanaf 17.30 uur wordt de peutergroep samengevoegd in de ruimte van de babygroep (afhankelijk van het aantal). De kinderen sluiten dan gezamenlijk de dag af.

Peutergroep 2-4 jaar

De peuters worden gebracht bij de babygroep vanaf 7.00 uur. Als de kinderen binnen komen hebben we een korte overdracht met de ouders en de kinderen gaan vrijspelen. Om 7.30 uur gaan we naar de peuterruimte en beginnen we aan onze dagplanning. We gaan met de kinderen om 8.30 de dag openen en begroeten elkaar d.m.v. het welkomstlied samen met Puk. We eten verschillende soorten fruit en drinken water of thee. Na het fruitmoment is er een moment voor de wc en een schone luier.

Als alles is opgeruimd van het eetmoment gaan we met de kinderen een activiteit doen. Dit kan zijn een knutselwerkje, interactief voorlezen of aan de ontwikkelingsdoelen werken.

In de ochtend hebben we een vast beweegmoment. Rond 10.45 gaan we met de kinderen naar buiten. Om 11.30 gaan we samen eten. De kinderen smeren zelf hun boterham en kiezen het beleg (beleg zie voedingsbeleid gezonde kinderopvang)

Na de boterham rond 12.30 is er voor sommige kinderen tijd om te gaan slapen, kinderen die naar huis gaan of juist worden gebracht. De kinderen die wakker blijven krijgen een extra activiteit aangeboden of ze mogen vrijspelen.

Om 15.00 uur gaan we aan tafel voor een tussendoortje en wat drinken, tijd voor liedjes en/of een boek voorlezen. Er is ook een moment voor de wc en een schone luier.

Rond 15.30 uur is er tijd voor vrij spel binnen of buiten.

Tussen 16.00 en 18.00 uur worden de kinderen om en om opgehaald. Bij het ophalen hebben we een korte overdracht met de ouders. Vanaf 17.30 uur wordt de peutergroep samengevoegd in de ruimte van de babygroep (afhankelijk van het aantal). De kinderen sluiten dan gezamenlijk de dag af.

Peuteropvang 't Paviljoen

Voorspelbaarheid en duidelijkheid dragen bij aan het gevoel van veiligheid voor het kind. Dit creëren we door een vast dagritme te hanteren waarbinnen ruimte is voor individuele behoeften van een kind. Om het dagritme voor kinderen visueel te maken wordt er gebruik gemaakt van dagritmekaarten.

De peuters worden tussen 8.20 en 8.35 uur gebracht en mogen vrij spelen. Er is dan even gelegenheid om met de ouders te praten. Om 8.50 volgt een kringactiviteit. We begroeten elkaar, kiezen een hulpje, de pedagogisch medewerker kiest een interactief boek of we doen een andere activiteit.

Na de kring gaan de kinderen vrij spelen waarbij 1 pedagogisch medewerker een klein groepje begeleidt met een activiteit. Rond 10.00 uur ruimen we op en gaan we in de kring zitten om te eten en drinken.

Daarna gaan we met de peuters bewegen binnen of buiten. Om 11.45 starten we met de afscheidskring. Vanaf 12.05 uur tot 12.20 uur worden de peuters opgehaald door de ouders. Met het ophalen is er weer even tijd voor oudercontacten.

Drie uursregeling

Bij minimaal tien uur aaneengesloten opvang, kan worden afgeweken van de beroepskracht-kindratio gedurende maximaal drie uur per dag. Die uren hoeven niet aaneengesloten te zijn. Er kunnen tijdens die uren minder pedagogisch medewerkers worden ingezet. Voorwaarde is dat minimaal de helft van het op grond van de beroepskracht-kindratio vereiste aantal medewerkers wordt ingezet. Is er in zo een situatie slechts één pedagogisch medewerker in de opvang, dan is er ter ondersteuning ten minste één andere volwassene als achterwacht in het gebouw aanwezig. De exacte tijdstippen waarop van de BKR wordt afgeweken worden niet vastgelegd. Wel de algemene kaders over de inzet van personeel, de BKR en het afwijken hiervan. Aan de hand van een overzicht van de ingezette beroepskrachten en presentielijsten van kinderen in Kidskonnnect (inclusief een indicatie van de aankomst- en vertrektijd) kan aangetoond worden dat wordt voldaan aan de BKR en de drie-uursregeling.

Er mag gedurende drie uur per dag afgeweken worden van de vereiste BKR. Op onderstaand schema is te zien wanneer wij wel en wanneer wij niet afwijken:

Groep	We wijken niet af op deze tijden
Paviljoen 0 – 4 jaar	07.00 - 07.30 uur
	08.30 - 13.15 uur
	13.45 - 14.00 uur
	14.30 - 17.00 uur

De peuteropvang wijkt nooit af van de BKR, omdat de peuteropvang niet 10 uur aaneengesloten geopend is.

We wijken op het KDV af van de BKR in verband met; stagebegeleiding, werkoverleg, pauze-opvang, invullen van Kijk!, oudergesprekken of themavoorbereiding.

Stamgroepen

De opvang vindt plaats in stamgroepen. LPS-Kinderopvang informeert de ouders en de kinderen bij aanvang van de opvang in welke stamgroep het kind verblijft en welke pedagogisch medewerkers op welke dag bij welke groep horen.

Kinderen met een flexibel opvangcontract mogen in verschillende stamgroepen geplaatst worden.

Verlaten van de stamgroep/ruimte/ stamgroep

Kinderen kunnen de stamgroep/ruimte verlaten bij bijzondere activiteiten die ze met hun stamgroep doen.

Bijzondere activiteiten zijn:

- Alle vormen van buitenspel. Kinderen van verschillende groepen kunnen samen op de buitenspeelruimte zijn.
- Spelen in de gymzaal/speellokaal.
- Excursies, uitstapjes: met toestemming van de ouders mogen kinderen in voorkomende gevallen de stamgroep verlaten voor “uitjes”. Het kan hier gaan om een bezoek aan de speeltuin, bos of supermarkt.
- Grote activiteiten zoals sinterklaas- en kerstvieringen, waaraan grote groepen kinderen gezamenlijk deelnemen.

Hierbij zijn altijd de vaste pedagogisch medewerkers bij aanwezig. En er wordt rekening gehouden met de BKR.

Kinderen kunnen de stamgroep verlaten doordat ze met een kleine groep deelnemen aan bijvoorbeeld (VE) activiteiten samen met een andere groep/school of in een andere groep gaan spelen. Hierbij zijn altijd de vaste pedagogisch medewerkers bij aanwezig. En er wordt rekening gehouden met de BKR.

Samenvoegen van stamgroepen

Op bepaalde momenten voegen wij basisgroepen samen. Dit komt voor tijdens het openen en sluiten van de groepen, tijdens pauze van onze pedagogisch medewerkers kan dit voorkomen en bij het buiten spelen en sommige thema-gerichte activiteiten. Ook in de vakanties en in noodsituaties bij zieke medewerkers) worden de groepen samengevoegd. Ouders zijn hier altijd van op de hoogte.

Binnen het kinderdagverblijf zijn de baby (0-2 jaar) en peutergroep (2-4 jaar) aan elkaar gekoppeld. In het intakegesprek wordt aan ouders gevraagd of zij toestemming geven om hun kind tijdelijk in een andere groep op te vangen. Zij geven hiervoor schriftelijk toestemming via Kidsconnect.

Kinderdagopvang 't Paviljoen is gesitueerd in basisschool 't Paviljoen en is daarmee onderdeel van het Kindcentrum Ossendrecht.

Kinderdagopvang 't Paviljoen bestaat uit twee stamgroepen die naar leeftijd zijn ingedeeld:

- baby/dreumesgroep	12 weken tot 2 jaar	KDV 't Paviljoen	max 14 kinderen
- peutergroep	2 tot 4 jaar	KDV 't Paviljoen	max 16 kinderen
- Peuteropvang	2 tot 4 jaar	POV t Paviljoen	max 16 kinderen

Ieder kind maakt deel uit van één vaste stamgroep te weten KDV 't Paviljoen (0-2 jaar) of KDV 't Paviljoen (2-4 jaar). De kinderen van peutergroep KDV 't Paviljoen maken gebruik van een tweede stamgroep, te weten babygroep KDV 't Paviljoen. Deze peutergroep wordt samengevoegd tijdens haal-en

brengmomenten en tijdens vakantieweken of vrije dagen. Als de twee stamgroepen worden samengevoegd is er dus sprake van een 0-4 jarige groep met maximaal 14 kinderen. Ouders geven middels het ouderportaal Konnect toestemming of hun kind (vanaf 2 jaar) in maximaal 1 andere stamgroep opgevangen mag worden.

De Peuteropvang werkt met één vaste basisgroepen op maandag-, dinsdag-, donderdag- en vrijdagochtend.

Overstap nieuwe groep

Bij de overstap naar de volgende groep (peutergroep of Buitenschoolse opvang) vertelt de pedagogisch medewerker minimaal 1 maand van tevoren aan de ouders hoe de overstap geregeld wordt. De mentor van het kind stelt de medewerker(s) van de nieuwe groep voor aan de ouders en bespreekt met de ouder hoe het wennen op de nieuwe groep het beste aangepakt kan worden. Zie wenbeleid.

5.2 Beleid afname extra dagen

Wij werken met vaste dagen op onze dagopvang. Dit komt de stabiliteit van de groepen, het zich veilig voelen van kinderen en daarmee de pedagogische kwaliteit van de opvang ten goede. Bij de dagopvang kan het echter voorkomen dat een ouder incidenteel op andere dan de vaste dagen opvang nodig heeft voor haar kind. Dit kan alleen mits er plek is op de groep. Deze opvang wordt extra in rekening gebracht.

5.3 De pedagogisch medewerkers

LPS- Kinderopvang werkt met ervaren, goed opgeleide pedagogisch medewerkers. Alle medewerkers zijn in het bezit van een verklaring omtrent gedrag (VOG), en worden ingeschreven in het Personenregister Kinderopvang. Met het personenregister worden medewerkers continu gescreend op strafbare feiten die belemmerend of bezwaarlijk zijn bij het werken met kinderen.

Professionalisering medewerkers

LPS Kinderopvang wil haar medewerkers uitdagen stil te staan bij hun kunde, hun keuzes voor werk en hun vitaliteit om hiermee zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun werk, persoonlijke doelen en eigen ontwikkeling en loopbaan. Een goede beroepsopleiding alleen is niet meer voldoende om je werk op kwalitatief niveau uit te voeren. De medewerker zal zich voortdurend moeten blijven afvragen of zijn kennis en kunde nog wel 'up to date' is. Via bijscholing is kennis bij te spijkeren, maar zeker zo belangrijk is goede begeleiding en training op de werkplek.

Onderdelen van het leerbeleid van LPS Kinderopvang zijn:

- Het introductieprogramma
- Leren gedurende het werken
- Het collectief scholingsprogramma
- Individuele studiebehoeften; vak en/of loopbaangericht

LPS Kinderopvang heeft haar leerbeleid beschreven in het Opleidingsplan. Elk jaar wordt een opleidingsplan gemaakt. Hierin staat beschreven hoe LPS Kinderopvang vormgeeft aan de deskundigheidsbevordering van haar medewerkers. Alle medewerkers krijgen regelmatig bij- en nascholingen.

Coaching medewerkers

LPS Kinderopvang heeft pedagogische coaches aangesteld. Deze coaches zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning van de pedagogisch medewerkers in de uitvoering van hun werkzaamheden.

Er wordt gewerkt met een jaarplan waarin inzichtelijk wordt gemaakt wat het verplichte aantal uren coaching per kindcentrum is en hoe deze uren ingezet worden. De coaches zijn gekoppeld aan locaties. De pedagogisch medewerkers kunnen bij de coaches terecht voor:

- Coaching on the job
- Individuele coaching
- Team coaching
- Trainingen

Nieuwe medewerkers worden bij de start extra begeleid door een van de coaches door middel van individuele gesprekken en groepsbijeenkomsten.

Stagiaires en beroepskrachten in opleiding

Naast vaste pedagogisch medewerkers werken wij ook met stagiaires en beroepskrachten in opleiding. LPS Kinderopvang is door S-BB officieel aangemerkt als erkend leerbedrijf. Bij ons kunnen leerlingen vanuit verschillende opleidingsinstanties stagelopen, zoals Pedagogisch Medewerker (mbo-niveau 3), Gespecialiseerd Pedagogisch Medewerker (mbo- niveau 4) maar ook hbo- opleidingen in de sector Social Work of Communicatie.

Binnen de stage op de dagopvang verrichten de stagiaires verzorgende activiteiten zoals verschoneren, helpen bij eten en drinken en schoonhouden van de ruimte en ontwikkeling stimulerende activiteiten met de kinderen zoals boekjes voorlezen, samen knutselen en buitenspelen.

Stagiaires en beroepskrachten in opleiding die bij ons stage lopen zijn, net als al onze pedagogisch medewerkers, in het bezit van een VOG. Dit is een verklaring omtrent goed gedrag. Zij moeten deze kunnen overleggen anders wordt de stage niet toegestaan. De inzet van beroepskrachten in opleiding en stagiaires geschiedt overeenkomstig de voorwaarden van cao-kinderopvang.

De stagiaires en beroepskrachten in opleiding worden begeleid door de interne stagebegeleiders van LPS, die zijn geschoold in het bieden van stagebegeleiding.

Een beroepskracht in opleiding mag, indien het eerste leerjaar is afgerond, ingezet worden als vast gezicht. Op de dagen dat de beroepskracht in opleiding werkt op de stamgroep, werkt er ook ten minste één gekwalificeerde beroepskracht op die groep.

Zij-instromers

LPS Kinderopvang kan gebruik maken van de mogelijkheid zij-instromers op te leiden tot pedagogisch medewerker. Er wordt middels Diplomacheck Kinderopvang werkt! gekeken of een kandidaat in aanmerking komt voor het zij-instroomtraject. Als dit het geval is komt de kandidaat in aanmerking voor het verkort traject zij-instroom van LPS Kinderopvang (Zie notitie Verkort traject zij-instroom LPS Kinderopvang 2022).

De medewerker krijgt een arbeidsovereenkomst als pedagogisch medewerker in ontwikkeling. Zij/hij wordt meegeteld in de beroepskracht-kindratio (BKR), waarbij rekening gehouden wordt met de eis dat er maximaal een derde van het minimale in te zetten aantal beroepskrachten op een locatie pedagogische medewerkers in ontwikkeling, student-medewerkers of stagiaires zijn.

LPS Kinderopvang maakt binnen 2 maanden nadat de medewerker is begonnen een persoonlijk ontwikkelplan. In dit plan staat hoe de medewerker gaat werken aan haar ontwikkeling als pedagogisch medewerker, zodat ze uiteindelijk voldoet aan de kwalificatie-eis voor pedagogisch medewerker. De medewerker wordt ingeschreven in het Personenregister. Als de medewerker in ontwikkeling nog niet aantoonbaar beschikt over taalniveau 3F, is de medewerker verplicht te voldoen aan de 3F taaleis IKK. De medewerker in ontwikkeling krijgt op de groep begeleiding van een toegewezen naaste (gekwaliceerde pedagogisch medewerker) collega. Hiernaast krijgt zij een pedagogische coach toegewezen voor individuele pedagogische coaching en het opstellen van het persoonlijk ontwikkelingsplan.

Vrijwilligers

Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan de dagopvang door werkzaamheden op het gebied van binnen- en buitenonderhoud en ondersteuning van pedagogisch medewerkers. Zij worden niet formatief ingezet en handelen onder toezicht en verantwoordelijkheid van de pedagogisch medewerkers.

Alle medewerkers, stagiaires en vrijwilligers zijn in het bezit van een Verklaring Omtrent Gedrag en zijn ingeschreven in het Persoonsregister.

6 VEILIGHEID EN GEZONDHEID

6.1 Gezond & gelukkig

LPS Kinderopvang wil dat kinderen gezond opgroeien. Gezond opgroeien betekent: gezond eten, gezond bewegen, gezonde mediawijsheid, gezonde sociale vaardigheden en gezonde vrijetijdsbesteding. We zien kinderopvang als een kansrijke plek om kinderen vertrouwd te maken met een gezonde leefstijl. Zo werken wij aan gelijke kansen voor ieder kind. Gezonde kinderen zitten ook beter in hun vel, zijn actiever en fitter en hierdoor gelukkiger. Dit alles willen wij realiseren in een veilige omgeving.

6.2 Veiligheid en gezondheid

LPS-Kinderopvang heeft een veiligheid en gezondheidsbeleid. In dit beleid worden grote risico's onderkend en wordt beschreven hoe hier maatregelen voor getroffen worden. Ook wordt beschreven hoe kinderen geleerd worden om te gaan met kleine risico's.

Dit beleid en het hierbij behorende plan van aanpak is ontwikkeld samen met de pedagogisch medewerkers. Dit beleid en het plan van aanpak worden actueel gehouden door jaarlijkse evaluatie met het team en de oudercommissie en na gebeurtenissen die daartoe aanleiding geven (bv. Door een verbouwing, ongeval e.d.).

Op 't Paviljoen zal in 2025 gestart worden met de Vernieuwbouw. Er wordt gekeken naar een tijdelijke huisvesting conform de veiligheidseisen.

Gezonde Kinderopvang

Verantwoorde kinderopvang = gezonde kinderopvang. Om een bijdrage te leveren aan gezond opgroeien van kinderen creëren wij een gezonde, actieve en veilige omgeving, waar pedagogisch medewerkers zelf het gezonde voorbeeld geven.

LPS Kinderopvang kiest ervoor structureel de gezondheid en gezonde leefstijl van kinderen te bevorderen m.b.t. voeding, beweging, media, zonbescherming, slaap etc. Samen met de ouders speelt LPS Kinderopvang een rol bij het aanleren van een gezonde leefstijl bij de kinderen en geven de medewerkers zelf het goede voorbeeld aan kinderen en ouders

6.3 Het vierogenprincipe

Het vierogenprincipe houdt in dat er altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren; de beroepskracht of beroepskracht in opleiding kan de werkzaamheden uitsluitend verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene.

Bij de inrichting van onze opvanglocaties is rekening gehouden met het bieden van een veilige omgeving waar toezicht mogelijk is van buiten de ruimte en waar collega's regelmatig binnen komen lopen.

Om de veiligheid van kinderen zoveel mogelijk te waarborgen geldt voor de peuteropvang en kinderdagverblijf de verplichting dat de pedagogisch medewerker of stagiaire de werkzaamheden uitsluitend mag verrichten terwijl zij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. Wij geven hier op de volgende wijze vorm aan:

- De pedagogisch medewerkers (peuteropvang) staan altijd met z'n tweeën waarmee wordt voldaan aan het vierogen-principe.

- Binnen het kinderdagverblijf zijn de ruimtes voorzien van ramen zodat pedagogisch medewerkers zichtbaar zijn.
- Geschakelde opvanggroepen.
- Samenvoegen van stamgroepen op momenten, dat er beperkt aantal kinderen aanwezig is.
- Boventallige inzet van stagiaire of groepshulp in incidentele situatie, dat kindbezetting zo laag is dat één pedagogisch medewerker aanwezig is (overeenkomstig vastgestelde kind-leidsterratio)

Veiligheid van de kinderen realiseren we mede door een open en professioneel werkklimaat met een aanspreekcultuur. Door een alerte en verantwoordelijke houding van alle medewerkers én de onderlinge aanspreekcultuur worden signalen, die zouden kunnen duiden op onveiligheid, direct besproken met de leidinggevende en treedt deze vervolgens adequaat op.

Uiteraard wordt er ook naar aanleiding van signalen, geuit door ouders, direct adequaat opgetreden.

6.4 Achterwachtregeling

Voor de gevallen dat een medewerker alleen in een gebouw is, hebben alle locaties een achterwachtregeling opgesteld, zodat in nood binnen 15 minuten op de locatie kan zijn. Deze achterwachtregeling is opgenomen in hun veiligheid-en gezondheidsbeleid van de locatie. Ook is er een poster op de groep aanwezig wie er gebeld kan worden in geval van nood.

6.5 Meldcode kindermishandeling

LPS Kinderopvang heeft een Meldcode Kindermishandeling opgesteld die voldoet aan de vereiste eisen. In deze meldcode is ook specifiek aandacht voor de wijze waarop de pedagogische medewerkers omgaan met vertrouwelijke gegevens.

LPS Kinderopvang is aangesloten bij Augeo. Zij verzorgen E-learningmodules over werken met de Meldcode Kindermishandeling. Alle pedagogisch medewerkers zijn verplicht deze E-learning te volgen.

We werken met aandachtsfunctionarissen kindermishandeling. De Meldcode Kindermishandeling staat standaard op de agenda van de teamvergaderingen.

Er wordt elk jaar op de locatie aandacht besteed aan het bevorderen van kennis en het gebruik van de Meldcode Kindermishandeling.

De melding door een pedagogisch professional gaat altijd in overleg met de locatiedirecteur.

6.6 Kinder EHBO

Al onze medewerkers zijn gecertificeerd voor EHBO voor kinderen. Elk jaar wordt dit item opgenomen in het locatieopleidingsplan.

7 ACCOMMODATIE

7.1 Ruimte om te groeien

We willen aansluiten bij de belevingswereld van het kind, kinderen moeten zich kunnen verwonderen, verrijken en experimenteren. Bij LPS Kinderopvang staat spelen en plezier voorop. Spelen is belangrijk voor hun ontwikkeling. Hiervoor hebben kinderen speelruimte nodig, een leefomgeving waar ze de ruimte krijgen hun nieuwsgierigheid te volgen en zich optimaal te ontwikkelen en te groeien.

7.2 Rijke speelleeromgeving

Binnen LPS-Kinderopvang wordt veel aandacht aan de indeling en inrichting van alle binnen- en buitenruimtes met divers materiaal. De ruimtes moeten enerzijds rust en veiligheid bieden, maar zijn ook uitdagend. Ze prikkelen de nieuwsgierigheid en creativiteit van het kind.

Binnenruimte

Bij de inrichting van onze groepsruimtes is rekening gehouden met de veiligheid van alle kinderen en daarnaast met een van de doelstellingen van het kinderdagverblijf: de individuele ontplooiingsmogelijkheid van het kind. Ook hebben we de ruimtes zo ingericht dat onze kinderen heel veel zelf kunnen, zonder de hulp van de pedagogisch medewerkers.

De ruimtes zijn overzichtelijk, prikkelend, stimulerend en stralen een gezellige en huiselijke sfeer uit. Tevens is er veel aandacht besteed aan de veiligheid van de diverse ruimten. De ruimte is zodanig ingericht dat alle kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Voor de peuters wordt de ruimte in de sfeer van het thema welke op dat moment aan de orde is ingericht.. Er wordt gewerkt in diverse hoeken. Er is een huishoek, een creatieve/knutsel hoek, een hoek waar de kinderen zelf ontwikkelingsmateriaal en puzzels kunnen pakken, er is een blokken/bouwhoek, een leeshoek. Tot slot is er een verteltafel waar we materialen vinden die betrekking hebben op het thema. De materialen in de ruimten zijn geschikt voor verschillende leeftijdsgroepen. De pedagogisch medewerkers letten erop dat materiaal veilig, interessant afwisselend en geschikt voor alleen- en samenspel is.

Peuteropvang 't Paviljoen

De binnenruimte is voorzien van een grote speel- en werkruimte met een groot speelhuis, diverse werkplekken (tafels met stoelen), een ruimte waar een vaste kring gemaakt kan worden en een speeltoestel met glijbaan. Verder is er een aparte ruimte waar de toiletten en wasbakken zijn. Ook is er een aparte verschoonruimte en een aparte kantooruimte. De kinderen kunnen gebruik maken van diverse speel- en ontwikkelingsmaterialen.

Kinderdagopvang 't Paviljoen

De binnenruimte van de babygroep (0-4 jaar) is onderverdeeld in een gezamenlijke ruimte met keukenblok en twee aparte slaapvertrekken met in totaal 13 slaapgelegenheden. Er is een grote tafel met vaste zitplekken aanwezig waar iedere dag in de middag aan gegeten wordt. Ook is er een verschoonplek en de toiletten zijn buiten de ruimte op de gang. Er is toezicht op de toiletten vanuit de gezamenlijke ruimte. De kinderen kunnen gebruik maken van diverse speel- en ontwikkelmaterialen en voor de baby's is er een box aanwezig.

De binnenruimte van de peutergroep (2-4 jaar) heeft een gezamenlijke ruimte met keukenblok. De ruimte is ingericht met verschillende speel/thema hoeken. Er zijn twee tafels met losse stoelen die aan elkaar geschoven kunnen worden voor de eet-drinkmomenten. Er is een verschoonplek en toiletten grenzend aan de groepsruimte op de gang waar toezicht op is. De kinderen maken gebruik van verschillende speel- en ontwikkelingsmaterialen.

Buitenruimte

Ook bij de inrichting van onze buitenruimtes is rekening gehouden met de veiligheid van alle kinderen. Onze buitenruimtes grenzen allemaal aan onze dagopvanglocaties. De buitenruimtes is omringd door een afgesloten hek, zodat de kinderen niet de weg op kunnen. De kinderen gaan altijd onder begeleiding van een pedagogisch medewerker naar buiten. De groepen spelen alleen of gezamenlijk buiten. De buitenruimte is voor iedere leeftijd uitdagend en natuurlijk ingericht en biedt volop ruimte voor exploratie.

Peuteropvang 't Paviljoen

De buitenruimte grenst aan de binnenruimte en is direct toegankelijk vanuit de binnenruimte middels een deur. De gehele buitenruimte is omheind met een hekwerk. Dit hekwerk is gesloten en op slot wanneer de kinderen buitenspelen. Er zijn een schommel, een glijbaan, een wip en een zandbak aanwezig. Onder de speeltoestellen liggen rubberen tegels en/of kunstgras. Verder zijn er fietsjes en karren beschikbaar. Deze zijn opgeslagen in de berging.

Kinderdagopvang 't Paviljoen

De buitenruimte grenst aan de binnenruimte en is direct toegankelijk vanuit de binnenruimte middels een deur. De gehele ruimte is omheind met een hekwerk wat de kinderen niet zelf open kunnen maken. Er zijn een schommel, glijbaan, wip, zandbak en picknicktafel aanwezig. Ook zijn er fietsjes en karren beschikbaar. Deze staan opgeslagen op een daarvoor aangegeven plaats. Onder de speeltoestellen ligt kunstgras. Er zijn paden aangelegd waar de kinderen over kunnen fietsen.

In 2026 zal de Vernieuwbouw op 't Paviljoen van start gaan en zal de kinderopvang een tijdelijke huisvesting krijgen in een ander gedeelte van de locatie. Dit wordt afgestemd met de GGD.

8 OUDERRECHT

8.1 Informatie-uitwisseling

Contacten met ouders zijn van belang om de opvoedings- en opvangsituatie van thuis en de kinderdagopvang zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Voor een kind biedt het meer structuur en duidelijkheid als dagopvang en thuis zoveel mogelijk op elkaar afgestemd is. Als dit niet het geval is, kan dit problemen voor het kind opleveren, thuis of op de kinderdagopvang. Wanneer ouders en pedagogisch medewerkers met elkaar communiceren, kan dit problemen voorkomen.

Het eerste contact met ouders is tijdens een rondleiding. In dit gesprek gaat het met name voor de ouders om het kennismaken met de kinderdagopvang. Wanneer er een plaatsingsovereenkomst is afgesloten, worden de ouders en het kind uitgenodigd voor een intakegesprek. In dit gesprek komen onder andere de volgende aspecten aan de orde:

- Persoonlijke gegevens
- Beknopte informatie over de organisatie, zoals:
- Doelstellingen
- Huisregels
- Pedagogisch beleid
- Rondleiding
- Vragen van ouders

Een belangrijk moment van informatie-uitwisseling is als de ouders hun kind ophalen bij de kinderdagopvang. Dan geven de pedagogisch medewerkers aan hoe het die dag gegaan is. Het kan zijn dat er geen bijzonderheden zijn, maar het kan ook gebeuren dat er wel iets voorgevallen is waarvan de ouders op de hoogte moeten zijn.

Het uitwisselen van informatie met ouders is van essentieel belang voor het welzijn van het kind. Deze dagelijkse contacten zijn over het algemeen vrij kort, daarom is het altijd mogelijk voor zowel ouders als pedagogisch medewerkers een aparte afspraak te maken om te praten over het kind.

8.2 De Oudercommissie

Binnen de kinderopvang is het hebben van een oudercommissie verplicht. LPS- Kinderopvang heeft een actieve Centrale oudercommissie(C-OC) en lokale oudercommissies.

De OC denkt actief mee over:

- Het pedagogisch beleid dat wordt gevoerd
- Voedingsaangelegenheden van algemene aard
- Het algemene beleid op het gebied van opvoeding, veiligheid en gezondheid
- De openingstijden
- Het beleid m.b.t. het aanbieden van voorschoolse educatie
- De vaststelling of wijziging van een regeling inzake de behandeling van klachten
- Wijziging van de prijs van kinderopvang

Op 't Paviljoen hebben we een lokale oudercommissie vertegenwoordigd door 4 ouders.

8.3 Klachtenregeling

LPS- Kinderopvang maakt elk jaar een klachtenjaarverslag. Dit verslag wordt besproken met de Centrale Oudercommissie. (C-OC). De C-OC behartigt de belangen van ouder(s)/ verzorgers en kinderen. Het biedt ouder(s)/verzorgers de gelegenheid mee te praten over een aantal beleidszaken.

In samenspraak met de ouder(s)/verzorgers streeft LPS- Kinderopvang naar een organisatie die recht doet aan de belangen van ouder(s)/verzorgers. Dat wil zeggen enerzijds naar kwalitatief goed opvang en anderzijds naar een organisatie met een verantwoorde bedrijfsvoering.

In het klachtenverslag maakt LPS- Kinderopvang bekend wat er rondom klachten en klachtrecht in het afgelopen jaar is gebeurd binnen haar organisatie.

LPS- Kinderopvang streeft ernaar klachten in onderling overleg met ouder(s)/verzorgers zo goed mogelijk op te lossen. Er wordt in het kort beschreven welke regelingen er zijn en hoe hiervan gebruik gemaakt is door ouder(s)/verzorgers. Door een heldere procedure vertrouwt LPS-Kinderopvang erop dat ouder(s)/verzorgers zich uitgenodigd voelen om hun ongenoegen te uiten, er voldoende gelegenheid is om hun klachten te bespreken en naar tevredenheid op te lossen.

De mening van de klant is leidend voor de vaststelling van de doorlopen stappen binnen de klachtenprocedure van LPS- Kinderopvang. Een ouder/verzorger beslist zelf of hij een klacht indient, bepaalt zelf de inhoud van de klacht en de afhandeling wordt altijd teruggekoppeld aan de ouder.

LPS- Kinderopvang heeft hiervoor de volgende mogelijkheden:

- LPS- Kinderopvang heeft een interne klachtenregeling opgezet hoe om te gaan met klachten
- LPS- Kinderopvang is aangesloten bij de Geschillencommissie Kinderopvang.

Stappenplan bij binnenkomende klacht:

- Stap 1: bespreken met betrokken medewerker
- Stap 2: niet opgelost, dan naar de leidinggevende
- Stap 3: niet opgelost, dan naar directie
- Stap 4: niet naar tevredenheid opgelost dan: voorleggen aan klachtenkamer van de Geschillencommissie

Klachtenprocedures

- Interne klachtenprocedure
Bij aanvang van de opvang wordt de ouder geïnformeerd over de klachtenprocedure van LPS Kinderopvang. Een klacht kan door de ouder(s)/verzorgers mondeling maar ook schriftelijk kenbaar worden gemaakt. Dit kan door middel van het invullen van het klachtenformulier op de website van LPS: www.lowysporquin.nl. Het klachtenreglement is ook te vinden op de website van LPS.
- Externe klachtenprocedure
Zijn ouders niet tevreden over de oplossing die hen is aangeboden door LPS-Kinderopvang, dan kunnen zij in extern een klacht indienen bij een onafhankelijke klachtencommissie; de Geschillencommissie Kinderopvang.
Hoewel ouder(s)/verzorgers zich wettelijk gezien direct mogen wenden tot deze commissie, geeft LPS- Kinderopvang er de voorkeur aan dat klachten eerst intern met de ouder(s)/verzorgers besproken worden en zo mogelijk worden opgelost.